

LES SET PARAULES
EL SO ORIGINAL. JORDI SAVALL

HEINRICH SCHÜTZ

(Bad Köstritz, Alemanya 1585 – Dresden 1672)

**Die Sieben Worte unseres lieben Erlösers und
Seelingsmachers Jesu Christi**

Die sieben Worte Jesu Christi am Kreuz
Op. X, SWV 478

1. Introitus (Chor):

Da Jesus an dem Kreuze stund,
und ihm sein Leichnam war verwundt,
so gar mit bitterm Schmerzen,
die sieben Wort, die Jesus sprach,
betracht in deinem Herzen.

2. Symphonia

3. Die sieben Worte

1. Wort

Evangelist (Altus):

Und es war um die dritte Stunde, da sie Jesum kreuzigten,
er aber sprach:

Jesus (Tenor 2):

Vater, vergieb ihnen, denn sie wissen nicht, was sie tun!

2. Wort

Evangelist (Tenor 1):

Es stund aber bei dem Kreuze Jesu seine Mutter, und
seiner Mutter Schwester, Maria, Cleophas Weib, und Maria
Magdalena. Da nun Jesus seine Mutter sahe, und den Jünger
dabei stehen, den er lieb hatte, sprach er zu seine Mutter:

Jesus (Tenor 2):

Weib siehe, das ist dein Sohn!

Evangelist (Tenor 1):

Darnach spricht er zu dem Jünger:

Jesus (Tenor 2):

Johannes, siehe, das ist deine Mutter!

Evangelist (Tenor 1):

Und von Stund an nahm sie der Jünger zu sich.

3. Wort

Evangelist (Sopran):

Aber der Übelthäter einer, die da gehenkt waren, lästert ihn
und sprach:

Schächer zur Linken (Altus):

Bist du Christus, so hilf dir selbst und uns!

Evangelist (Sopran):

**Les set paraules del nostre estimat redemptor i
salvador, Jesucrist**

Les set paraules de Jesucrist a la creu
Opus X, SWV 478

1. Introducció (cor)

Mediteu al fons del cor
les set paraules que pronuncià Jesús
de la creu estant,
amb el cos lacerat
i turmentat per amargues dolors.

2. Simfonia

3. Les set paraules

Primera paraula

Evangelista (contralt):

A la tercera hora crucificaren Jesús,
però ell digué:

Jesús (tenor 2):

Pare, perdona'ls, perquè no saben el que es fan!

Segona paraula

Evangelista (tenor 1):

Als peus de la creu de Jesús hi havia la mare, la germana de la
seva mare, Maria, muller de Cleofàs, i Maria Magdalena. Quan
Jesús veié la seva mare i, al costat, el seu estimat deixeble, digué
a la seva mare:

Jesús (tenor 2):

Aquí tens, dona, el teu fill!

Evangelista (tenor 1):

Tot seguit, s'adreçà al deixeble dient:

Jesús (tenor 2):

Aquí tens, Joan, la teva mare!

Evangelista (tenor 1):

I des d'aquell moment el deixeble l'acollí a casa seva.

Tercera paraula

Evangelista (sopran):

Mes un dels malfactors allí penjat l'increpà
dient:

Lladre de l'esquerra (contralt):

Si ets el Crist, salva't a tu mateix i també a nosaltres!

Evangelista (sopran):

Da antwortete der ander, strafte ihn und sprach:

Schächer zur Rechten (Bass):

Und du fürchtest dich auch nicht für Gott, der du doch in gleicher Verdammnis bist?

Und zwar wir sind billig darinnen, denn wir empfangen was unsre Taten wert sind, dieser aber hat nichts ungeschicktes gehandelt.

Evangelist (Sopran):

Und sprach zu Jesu:

Schächer zur Rechten (Bass):

Herr, gedenke an mich, wenn du in dein Reich kommst!

Evangelist (Sopran):

Und Jesus sprach :

Jesus (Tenor 2):

Wahrlich, ich sage dir, heute wirst du mit mir im Paradies sein.

4. Wort

Evangelist (Sopran, Altus, Tenor 1, Bass):

Und um die neunte Stunde schrie Jesus laut und sprach:

Jesus (Tenor 2):

Eli, Eli lama asabthani?

Evangelist (Sopran, Altus, Tenor 1, Bass):

Das ist verdolmetschet:

Jesus (Tenor 2):

Mein Gott, mein Gott, warum hast du mich verlassen?

5. Wort

Evangelist (Altus):

Darnach als Jesus wußte daß schon alles vollbracht war, daß die Schrift erfüllet würde, sprach er:

Jesus (Tenor 2):

Mich dürstet!

6. Wort

Evangelist (Tenor 1):

Und einer aus den Kriegesknechten lief bald hin, nahm einen Schwamm und füllet ihn mit Essig und Ysopen und stecket ihn auf ein Rohr und hielt ihn dar zum Munde und tränket ihn. Da nun Jesus den Essig genommen hatte, sprach er:

Jesus (Tenor 2):

Es ist vollbracht!

7. Wort

Evangelist (Tenor 1):

Und abermal rief Jesus laut und sprach:

Jesus (Tenor 2):

Vater, ich befehle meinen Geist in deine Hände!

Evangelist (Sopran, Altus, Tenor 1, Bass):

Und als er das gesagt hatte, neiget er das Haupt und gab seinen Geist auf.

4. Symphonia

5. Conclusio (Chor)

Wer Gottes Marter in Ehren hat
und oft gedenkt der sieben Wort,
des will Gott gar eben pflegen,
wohl hie auf Erd mit seiner Gnad,
und dort in dem ewigen Leben.

L'altre li respongué severament:

Lladre de la dreta (baix):

És que no tems Déu,
tu que rebràs la mateixa pena?

Nosaltres no patim cap injustícia; rebem el que mereixen els nostres actes.

Aquest, però, no ha fet res de reprotxable.

Evangelista (soprano):

I digué a Jesús:

Lladre de la dreta (baix):

Senyor, recordeu-vos de mi quan arribeu al vostre regne!

Evangelista (soprano):

I Jesús digué:

Jesús (tenor 2):

En veritat et dic que avui entraràs al paradís amb mi.

Quarta paraula

Evangelista (soprano, contralt, tenor 1, baix):

I a la novena hora Jesús cridà:

Jesús (tenor 2):

Elí, Elí, lemà sabactani?

Evangelista (soprano, contralt, tenor 1, baix):

Que significa:

Jesús (tenor 2):

Déu meu, Déu meu, per què m'has abandonat?

Cinquena paraula

Evangelista (contralt):

Aleshores, quan Jesús sabé que tot s'havia acabat, que l'escriptura s'havia acomplert, digué:

Jesús (tenor 2):

Tinc set!

Sisena paraula

Evangelista (tenor 1):

I un dels centurions hi acudí, agafà una esponja i, després de xopar-la amb vinagre i hisop, la plantà al capdamunt d'una canya i la hi atansà a la boca perquè en begués. Quan s'hagué begut el vinagre, Jesús digué:

Jesús (tenor 2):

S'ha acabat!

Setena paraula

Evangelista (tenor 1):

I novament cridà Jesús:

Jesús (tenor 2):

Pare, deixo la meva ànima a les teves mans!

Evangelista (soprano, contralt, tenor 1, baix):

I, havent dit això,
inclinà la testa i expirà.

4. Simfonia

5. Conclusió (cor)

D'aquell qui honri el màrtir de Déu
i recordi sovint les set paraules,
Déu se'n cuidarà,
tant aquí a la terra per la seva gràcia
com al més enllà, a la vida eterna.

TEXT RECITAT

EVANGELI

Les set últimes paraules de Crist a la Creu

JOSÉ SARAMAGO

(Azinhaga, Portugal 1922 – Tías, Lanzarote 2010)

Les set paraules de l'home

I.

[Evangeli segons Joan, XIX 17-18]

Prengueren, doncs, Jesús, i, portant-se ell mateix la creu, sortí cap al lloc anomenat de la Calavera, que en hebreu es diu Gòlgota, on el van crucificar;

[Evangeli segons Lluç, XXIII 34]

I també als malfactors, l'un a la dreta i l'altre a l'esquerra. Jesús deia:

Pare, perdoneu-los, que no saben pas el que fan.

Déu, Pare, Senyor, aquí em tens. Aquí em tens finalment, en aquest pujol pelat anomenat Gòlgota, i vers el qual, pas a pas, has anat encaminant la meua vida perquè es complissin totes les profecies. Sóc el de la creu alta, la del centre, i els homes que em fan companyia, un a cada banda, són dos lladres vulgars, d'aquells que en tenen prou en robar una mica, perquè si fossin dels que roben molt, estic segur que no haurien acabat mai aquí crucificats. El que és a la meua dreta crida com un boig furiós perquè no vol morir i sacseja el cos com si volgués fugir amb la creu carregada a les espatlles després d'haver-la arrencat de terra. L'altre ja està resignat, té el cap cot i gairebé ni gemega. Em sembla que abans que això no s'acabi, li hauré d'adreçar alguna paraula de consol. L'única cosa de bo que té aquest lloc, pels condemnats, és que Jerusalem serà la darrera imatge que s'enduran de la vida.

No estem sols. Entre els soldats romans, els doctors de la llei, els caps dels sacerdots, els ancians, i tota la gent que ha vingut a veure l'espectacle, puc distingir, tot i que no gaire bé a causa dels dolors que m'ennuolen els ulls, la meua mare acompanyada d'algunes dones. També hi ha Joan, i més enllà, Maria Magdalena. A tots els altres no els veig. Deuen haver fugit.

A la mort s'hi hauria d'assistir en silenci, i no pas entre aquesta bramor d'insults, aquesta cridèria, aquest odi sense cap sentit i aquests mots d'escarni: "Salva't a tu mateix si ets realment el rei dels jueus, aquí hi ha aquell que volia esfondrar el temple i l'havia de reconstruir en tres dies, que baixi ara de la creu perquè ho puguem veure i així potser creurem en ell."

II.

[Evangeli segons Lluç, XXIII 39-43]

Un dels malfactors penjats a la creu l'insultava dient: No ets tu el Messies? Salva't a tu mateix i a nosaltres! Però l'altre el renyava: Tu tampoc no tems Déu, tu que també et trobes en un mateix suplici? I encara nosaltres amb justícia, ja que rebem el que mereixen els nostres actes; aquest, en canvi, no ha fet res de mal. I deia: Jesús, recordeu-vos de mi quan arribeu al vostre regne. I li respongué: Et prometo que

avui seràs amb mi al Paradís.

Déu, Pare, Senyor, no sé com podré confessar-ho, tan confós i avergonyit sento el meu esperit. Compadit del lladre mansoi, a fi de consolar-lo, no he trobat res millor que prometre-li el paradís: "Avui mateix seràs amb mi al paradís", han estat les meves paraules formals. Però tot just després m'he demanat si la supèrbia, o l'orgull, o la vanitat, no m'han induït a prometre una cosa que no és a les meves mans d'oferir. Abans, en un dels seus atacs de fúria, el lladre rabiós m'ha reptat: "No ets el Messies? Doncs salva't a tu mateix i a nosaltres!" Però el lladre mansoi l'ha renyat amb aquestes justes paraules, en veritat inesperades en una persona de la seva condició: "Tu tampoc no tems Déu, tu que també et trobes en un mateix suplici? I encara nosaltres amb justícia, ja que rebem el que mereixen els nostres actes; aquest, en canvi, no ha fet res de mal." I ha estat així, Déu, Pare, Senyor, que he caigut en la temptació: "Avui mateix seràs amb mi al paradís", li he dit. Com m'he pogut oblidar del Judici Universal que, aquest sí, separarà el gra de la palla, allò bo d'allò dolent, allò virtuós d'allò que és pecador? Com m'he pogut oblidar del que va dir el profeta: "Jo, el Senyor, penetro els cors i examino l'interior dels homes, per pagar a cada un segons la seva conducta"? De totes maneres, sóc esclau de la meua promesa, aquest home vindrà amb mi, amb mi es presentarà davant la teua porta, i tu, Déu, Pare, Senyor, si em vols rebre a mi, també l'hauràs de rebre a ell, perquè jo sol no entraré pas. Honra la promesa que he fet, ja que en aquest suplici m'has deshonrat.

III.

[Evangeli segons Joan, XIX 25-26]

S'estaven prop de la creu de Jesús la seva mare i la germana de la seva mare, Maria, muller de Cleofàs, i Maria Magdalena. En veure Jesús la mare, i al seu costat, el deixeble que estimava, digué a la mare:

Dona, aquí teniu el vostre fill.

Déu, Pare, Senyor, quan, per castigar l'arrogància dels homes que bastien aquella torre amb la intenció d'arribar al cel, els vas desendreçar el llenguatge, potser no vas tenir en compte totes les conseqüències de l'acte que duies a terme induït per una ira semblant a la de l'amo de la vinya quan descobreix que uns vàndals es disposen a assaltar-la. Pot ser que aquest pensament, en aparença fora de lloc, sigui fruit del deliri, de l'angoixa i dels dolors terribles que m'estripen el cos, però, en aquesta darrera hora del meu pas per la terra, no fóra bo que entre pare i fill restessin coses sense dir. Aquella dona que veus allà, entre Joan i Maria Magdalena, és la meva mare, prou que ho saps. No he vist mai, tot al llarg d'aquests anys, que li hagi dispensat cap atenció, però no és pas d'això que vull parlar-te. Sinó de quan vas confondre la llengua que parlaven els homes, i es van perdre les paraules o van prendre camins desviats, o fins i tot algunes van deixar de pertànyer a qui, en temps passats, n'havien estat les propietàries legítimes. Hi va haver una època, potser en l'edat d'or, quan parlant la llengua que tu vas embarbussar, les dones eren tant justes i pietoses com podien ser-ho els homes, però quan jo vaig venir al món això ja no els era possible. En hebreu, per a dir just i pietós, no existeixen formes femenines equivalents. Si forçosament he hagut de néixer d'una dona, com pot ser, Déu, Pare, Senyor, que no t'adonessis que ella no era digna d'engendrar-me si seguint aquests raonaments, no podia ser ni justa ni pietosa? Et prego doncs, que quan ens trobem, m'ho puguis explicar.

IV.

[Evangeli segons Mateu, XXVII 45-46]

Des de migdia, les tenebres s'estengueren sobre tota la terra fins a les tres de la tarda. I cap allà les tres, Jesús va exclamar amb veu forta: Eli, Eli, lema sabactani? Això és:

Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat?

Déu, Pare, Senyor, les paraules se m'atropellen dins el cap, fins al punt de ja no saber si són meves o si les he llegides o sentides a algun lloc, i ara no faig sinó repetir-les de manera mecànica, com un nen que amb prou feines aprèn a parlar. Almenys tinc la certesa que les paraules que vaig a proferir no sortiran de la meva boca només perquè demà es pugui anunciar que les escriptures s'han complert una vegada més. Escolta-les i digues-me si no tinc pas raó: "Déu meu, Déu meu, per què m'has abandonat?" Qui em senti pensarà que aquesta és la primera vegada que tu abandones algú, i per això és de justícia que la pregunta la llanci als quatre vents des del capdamunt d'aquesta creu com una advertència a la gent. Perquè tu, Déu, Pare, Senyor, des del principi del món no has fet res més que no sigui abandonar-nos. Recorda aquells que, per culpa d'una poma i una serp, vas expulsar del paradís terrenal, recorda l'esperit venjatiu amb què vas col·locar a la porta els querubins i una espasa de foc perquè mai no poguessin tornar. Tu creus, Déu, Pare, Senyor, que almenys un cop a la vida, i en molts casos tots els dies i a totes hores, l'espècie humana no ha tingut motius per fer-te aquesta mateixa pregunta: "Déu meu, Déu meu, per què m'has abandonat?" Que ets molt lluny, diràs, que no arribes a tot arreu, que l'home va ser creat perquè governés la seva vida sense dependre de déu o déus, però en nom teu, quan no tu mateix, hi ha qui afirma que naixem serfs i serfs serem fins al final de la vida, perquè tu ets la causa primera i perquè, al mateix temps que ens vas abandonant una a un, ens mantens ben agafats en la teva mà. Jo mateix t'he fet la pregunta i no m'has contestat. Tenia raó aquell que va dir que Déu és el silenci de l'univers i l'home el crit que dóna sentit a aquell silenci. S'acabarà l'home i tot s'acabarà. Abandonats ja ho estem, ells, jo, potser tu també, que ni a tu mateix et pots valer. Fins i tot per suposadament salvar la humanitat has hagut de vessar la meva sang.

V.

[Evangeli segons Joan, XIX 28]

Sabent Jesús que tot ja s'havia realitzat, perquè es complís del tot l'Escriptura, va dir:

Tinc set.

Déu, Pare, Senyor, encara que sembli extraordinari, o fins i tot increïble que, algú com jo al llindar de la mort, hagi tingut set i hagi pensat que podia tenir temps i forces per beure un got d'aigua, això és el que acaba de passar. Qui sap si, en realitat, no he sentit autèntica set, sinó només el record sobtat de la frescor de l'aigua que ara he de perdre per sempre i la necessitat de sentir-la córrer una darrera vegada per dins de la gola que aviat es tancarà, el que m'ha empès a fer el crit de: "Tinc set."

Sense esperar-m'ho, gairebé immediatament, una esponja molla m'ha tocat la boca i el gust d'aigua barrejada amb vinagre m'ha restituit per un instant l'alè. He mirat cap a baix i he vist un home que aferrava una canya a la que havia lligat el socors misericordiós, perquè ho sabem molt bé, els que mai no hem tingut gel per refrescar l'aigua durant les

canícules d'estiu, que posar una mica de vinagre a l'aigua és un remei infal·lible per a la pitjor set. L'home ha baixat la canya, ha tornat a amarrar l'esponja, i altre cop me l'ha fet arribar fins als llavis. Després, com que els soldats romans s'apropaven amb les seves llances i feien gestos amenaçadors, l'home ha marxat, amb la canya sobre una espatlla i el cubell d'aigua amb vinagre a l'altra mà.

És això el que ha passat i no cap de les històries que s'explicaran en el futur, com si amb el patiment de qui ha estat condemnat a morir a la creu no n'hi hagués prou per a omplir tot un llibre. Potser a algú se li acudirà escriure, i ho repetirà de totes les maneres i els modes possibles, que van voler donar-me vi barrejat amb fel o mirra. Però això no serà mai veritat.

I ara, Déu, Pare, Senyor, et demano un darrer favor. Que no facis esperar aquest home fins al dia del Judici Final, que el facis venir a tu just en el precís instant que mori, i que tu mateix surtis a rebre'l a la porta del paradís. El reconeixeràs fàcilment. Duu una canya a l'espatlla i un cubell d'aigua amb vinagre a l'altra mà.

VI.

[Evangeli segons Joan, XIX 29-30]

Hi havia allí un vas ple de vinagre. Van clavar, doncs, en una llança una esponja xopa de vinagre i la hi van acostar a la boca. Quan hagué pres el vinagre, digué:

Tot s'ha acomplert.

Déu, Pare, Senyor, tot s'ha acomplert. La creu on m'han clavat no trigarà a tenir un cadàver als seus braços, tal com, des del principi del món, tu vas decidir que hauria de passar. Serà, perquè és la meva, suficient aquesta mort per salvar la humanitat? Per salvar-la de què o de qui? D'ella mateixa? De l'infern que tu mateix vas fabricar, ja que ningú més llevat de tu no ho hauria pogut fer? Sóc jo l'anyell que Abel et sacrificava, mentre que menyspreaves el blat i l'ordi que t'oferia Caïm? Per què? No fores pas tu mateix, Déu, Pare, Senyor, qui va armar la mà de Caïm perquè en la primera pàgina de la història dels homes s'anunciés ja el futur que els esperava, sang, mort, destrucció i tortura des d'aquell dia i per sempre? I per què el crim de Caïm va quedar impune? Per què va haver de morir Abel? Saps què és, tu, Déu, Pare, Senyor, el penediment? Per què, contra la justícia clara, l'assassí va prosperar fins al punt de fundar una ciutat i tenir descendència com qualsevol home que té les mans netes de sang aliena? Sense voler faltat-te al respecte, sempre has estat i seràs un déu doble, amb dos rostres, dos pesos, dues mides.

No crec que la meva mort serveixi perquè els homes se salvin, ni que, sense aquesta, es perdin encara més del que ja ho estan. No t'imagines pas, Déu, Pare, Senyor, que complicats i difícils d'entendre són els éssers humans. Sigui com sigui, he fet tot el que havies ordenat. Per això està morint un home en aquesta creu.

VII.

[Evangeli segons Lluc, XXIII 44-46]

Les tenebres s'estengueren sobre tota la terra... El sol s'enfosquí, i el vel del temple s'esquinçà pel mig. Jesús fent un gran clam, digué:

Pare, a les teves encomano el meu esperit.

Déu, Pare, Senyor, a les teves mans encomano el meu esperit. La carn que el contenia, aquesta, restarà aquí penjada a la fusta mentre que allò que romanguí de mi no ho dipositin al túmul des d'on ressuscitaré al tercer dia, si mai són certes les paraules que em vas posar a la boca perquè les sentissin aquells que em seguien. Pere me les va censurar, que em va cridar a part i va dir-me: "Déu t'alliberi d'això. Una cosa així mai no hauria de passar." I jo li vaig respondre: "Vés-te'n d'aquí, Satanàs! Em vols fer caure, perquè no veus les coses com Déu, sinó com els homes."

Això va ser el que li vaig dir. Però ara, Déu, Pare, Senyor, ara que el meu esperit és a punt d'arribar a les teves mans, permet-me que jo també miri d'entendre les coses a la manera dels homes.

Podrà el meu cos, despulat d'esperit, llevar-se, sortir del sepulcre, i moure la pedra que cobrirà l'entrada? I encara una altra pregunta: Què serà de mi durant aquests tres dies? M'he de corrompre? I aleshores, amb els primers senyals de corrupció al rostre i a les mans, m'he de presentar davant de Maria Magdalena?

Vaig viure al món com a home durant trenta-tres anys, primer nen, després adolescent, i per últim adult fins a aquest darrer dia. Ho saps perfectament; però si t'ho recordo en aquests moments, és només perquè vull que entenguis quina és la raó per la qual m'apareixeré, abans que a ningú més, a Maria Magdalena.

Acabem. He representat el meu paper el millor que he pogut. El futur dirà si aquest espectacle ha valgut la pena. I ara, Déu, Pare, Senyor, una darrera pregunta: Qui sóc jo? En veritat, en veritat, qui sóc jo?